

MATE SUIĆ ANTIČKI GRAD NA ISTOČNOM JADRANU

GOLDEN MARKETING, TEHNIČKA
KNJIGA, INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
ZAGREB 2003.

Budući da je izlazak ove knjige doista vrlo važan događaj u našem znanstvenom izdavaštvu, recimo nekoliko riječi o ovoj novoj staroj knjizi. Prvo se izdanje Antičkog grada na istočnom Jadranu već odavno ne može naći na tržištu. Budući da se u proteklih nešto više od četvrt stoljeća nije pojavilo djelo koje bi nastavilo ili barem nadomjestilo ovu cjelovitu sintezu, drugo je izdanje predstavljalo sasvim logičan potez.

Sam je autor, ugledni hrvatski povjesničar i arheolog, unatoč bolesti i već poodmakloj dobi, zajedno sa svojim suradnicima, započeo rad na izmjenama i dopunama ovog opsežnog djela. U znanstvenim istraživanjima nema konačnog i dovršenog. Stalno se pojavljuju rezultati novih istraživanja koji bitno mijenjaju prethodne rezultate. Na čitavom su prostoru kojim se bavi ova knjiga, u vremenu između pojave dva izdanja, nastavljena arheološka istraživanja. Stoga je djelo trebalo nadopuniti rezultatima novih istraživanja te ažurirati ga novim bibliografskim jedinicama. Nakon višegodišnjeg mukotrpnog rada, drugo se izdanje pojavilo uvećano skoro za jednu trećinu. Tako su bilješke i bibliografija dopunjene svim onim djelima koja su se pojavila nakon izlaska prvog izdanja. Posebnu vrijednost predstavlja poglavlje posvećeno antičkim vrelima (također uvećano i

dopunjeno), gdje se na jednoj stranici nalazi grčki ili latinski originalni tekst, a na drugoj hrvatski prijevod antičkih izvora.

Trud uložen u svaku stranicu ove knjige itekako je vidljiv. Konačni rezultat je kvalitetna, znanstveno utemeljena, čitka i naposljetku izuzetno lijepa knjiga. Pomak u odnosu na prvo izdanje više je nego vidljiv. Pohvale za to svakako trebaju ići nakladniku, kući Golden marketing iz Zagreba, koja je omogućila da sadržaj dobije i dostojnu formu.

U ovom su pothvatu sudjelovali urednica drugog izdanja, prof. Marina Šegvić te suradnici prof. dr. Bruna Kuntić-Makvić, Krešimir Rončević, prof. Branka Nedved, dr. sc. Ivo Fadić, mr. sc. Marija Kolega, prof. dr. Robert Matijašić, dr. sc. Vlasta Begović Dvoržak, prof. Vesna Lalošević. Recenzenti izdanja bili su prof. dr. Petar Selem i prof. dr. Igor Fisković, sve studenti, kolege i nastavljači rada profesora Suića.

Akademik Mate Suić, nažalost, nije doživio izlazak drugog izdanja svoje knjige. Preminuo je u listopadu 2002. godine, do samog kraja aktivno sudjelujući u radu na knjizi. U predgovoru drugom izdanju, autor je točno ustvrdio da u čitavom ovom razdoblju njegovo djelo nije doživjelo opširniju ocjenu, prikaz ili kritiku. Naravno, to više govori o stanju u cjelokupnoj struci nego o samom djelu, koje svojom važnošću doista i zaslužuje glasan odjek i raspravu. Bez dijaloga i zdrave polemike, bez suprostavljanja argumenata, napredak će znanosti biti vrlo otežan.

Autor i suradnici uvažili su opravdane

zamjerke prvom izdanju, posebice onaj o nedostatku valoriziranja mora kao zasebnog kompleksa uz obalu i otoke. U drugom je izdanju nešto je više pažnje posvećeno i zaleđu koje se od najstarijih vremena s obalnim prostorom nadopunjavalo, isprepletalo i prožimalo.

Ova sinteza povijesti predantičkog i antičkog urbanog naslijeđa jadranskog priobalja i njegovog prirodnog zaleđa, doista je kapitalno djelo koje zauzima posebno mjesto u hrvatskoj historiografiji. Ono će zasigurno biti podstrek i solidno polazište za dalja istraživanja različitih problema terminologije vezane uz gradogradnju predantičkog i antičkog doba, procesa nastanka, transformacije ili nestanka urbanih cjelina na čitavom hrvatskom povijesnom prostoru te brojnih drugih problema antičkog kulturnog naslijeđa. Posebnost se krije i u cjelovitosti pristupa problemu povijesti urbanih naselja. Autor ne posvećuje pažnju samo opisu i rekonstrukciji gradova, umijeću građenja te urbanističkim problemima već se bavi i složenim problemima društvenog i gospodarskog razvoja gradskih društava. Razvitak grada u njegovom društvenom, političkom, kulturnom i gospodarskom kontekstu, odnos grada i zaleđa, grada i sela, gradskog i seoskog stanovništva, te brojni drugi aspekti povijesnog razvoja urbaniteta jadranskog prostora, samo su neki od dijelova koji se skladno uklapaju u cjelinu ove knjige. Izuzetno važan dio ove knjige, gotovo jezgru, predstavljaju autorova terenska istraživanja urbanog tkiva antičkog Zadra (*Iader*), u vremenu nakon 2. svjetskog rata. Arheološka istraživanja, tijekom obnove razorenog grada, bila je prilika kakva se rijetko kojem arheologu može pružiti. Naša je struka imala sreću da su okolnosti ovdje dovele upravo ovog povjesničara i arheologa, koji je istodobno istraživao i promišljao.

Knjiga *Antički grad na istočnom Jadranu* sretan je spoj teorijskog promišljanja i konkretnog istraživačkog rada. Kao takvo, ono može biti primjerom i uzorom. Zato će i

budući naraštaji studenata povijesti, arheologije, arhitekture, povijesti umjetnost i drugih struka, učiti temelje struke na doista vrijednom djelu. Osim toga, ona će ostati temeljem svih budućih istraživanja razvitka ne samo urbanih naselja, već i općenito odnosa pretpovijesnih naselja i njihove eventualne transformacije u kasnijim razdobljima. Pažnja je ovdje posvećena prije svega kontinuitetu, ali istodobno i diskontinuitetu, prekidu, razaranjima. Ono što ostavlja dojam jest da ova knjiga, bez obzira na činjenicu što je nastala prije više od četvrt stoljeća i dalje zrači svježinom i snagom.

Zato sam siguran da će biti često korištena i da će se o njoj još mnogo pisati i govoriti. Ovaj prikaz zato i nije kritički esej niti recenzija u pravom smislu, već poziv svakom čitatelju da se upusti u otkrivanje našeg urbanističkog blaga. Istodobno, ovo je i poziv na raspravu i dijalog, kako u stručnoj publicistici tako i u čitavoj javnosti.

Boris Olujić

ZRINKA NIKOLIĆ ROĐACI I BLIŽNJI

MATICA HRVATSKA, ZAGREB 2003.

Knjiga "Rođaci i bližnji – dalmatinsko gradsko plemstvo u ranom srednjem vijeku" Zrinke Nikolić, asistentice na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, četvrti je naslov u nizu "Povijesne knjižnice" Matice hrvatske (ur. Ivica Prlender). Knjiga je izdana u Zagrebu krajem 2003. godine, a nastala je na temelju dvaju magistarskih radova koje je autorica obranila na Odsjeku srednjovjekovnih studija na Central European University u Budimpešti 1997. i na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu 1999. godine.

U ovoj opsežnoj studiji, čiji predmet istraživanja predstavljaju članovi najuglednijih i najbogatijih obitelji, osobito zadarskih, koje su u onodobnim gradskim zajednicama

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

GODINA LVI-LVII
ZAGREB 2003.-2004.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LVI-LVII, str.1-259, Zagreb 2003.-2004.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Redakcijski odbor

Mirjana Gross

Ivan Kampuš

Franko Mirošević

Ivica Prlender

Tomislav Raukar

Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa Historijski zbornik su referirani u publikacijama:

ABC Clío

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske

Tisak:

Horetzky